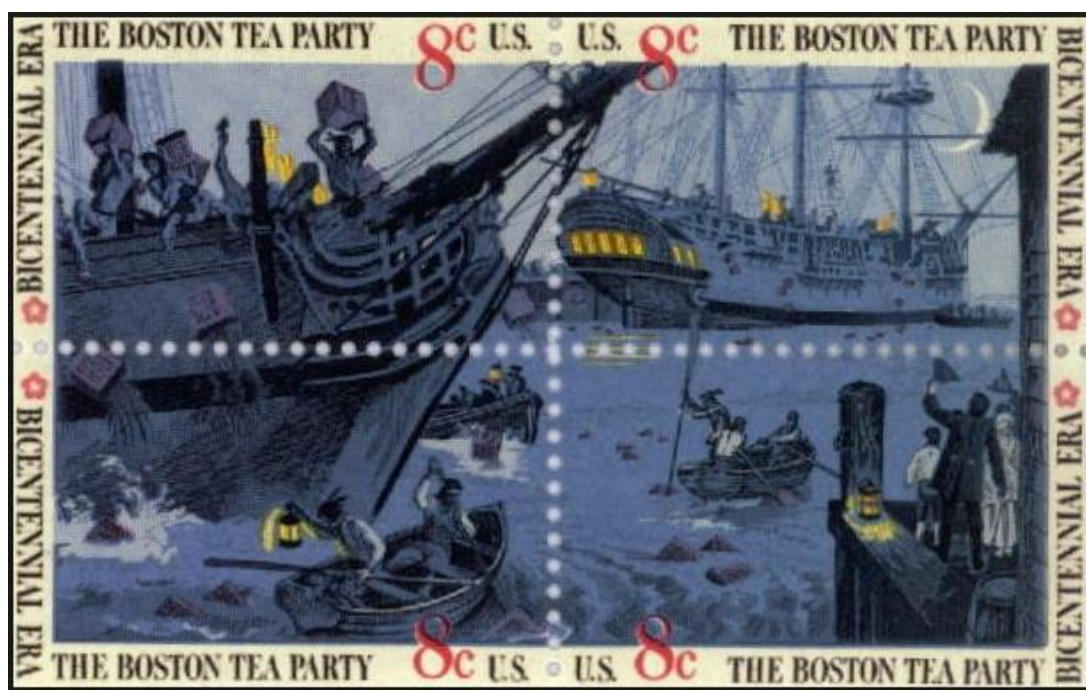

דבר העורכת

לקוראים שלום!

חג פסח שמח וחופש נעים! הגיליון הפעם מספר על שני אלמנטים בהם אנגליה מפורסמת: תה ובולים... ב-1773 החליטו אזרחים מבוסטון למחות כנגד המיסים שאנגליה אספה עבור מטענים שהגיעו לאמריקה. הם השליכו ארגזי תה למים והשמידו סחורה בשווי של מיליון דולרים במושגים של היום, במה שנודע היום בשם "מסיבת התה של בוסטון". ארוע זה היה אחד מהאירועים שהובילו למלחמת האזרחים ולהכרזה על עצמאותה של ארצות הברית.

מסיבת התה של בוסטון, ארצות הברית 1973

אז מה בגיליון? אירינה בוצ'בר-ציגלמן מספרת על התה בכתבה ראשונה בסדרה על המשקה הפופולרי. אסף אברהם מציג את סיפורו של הבול הראשון בעולם. בפינה "תנ"ך ואמנות" משה ביאלי מתאר את נביאי תרי עשר. ולבסוף, בכל גיליון, חידון בולאי נושא פרסים.

שלכם, שביט

המשקה העממי אירינה בוצ'בר-ציגלמן

החורף הגיע ואיתו הגיעה גם עלייה בקניית תה במנות מוכנות (תיונים אישיים) או בתפזורת, שחור או ירוק, בטעמי פירות או צמחים. למרות שקיימת גירסה לקיץ, תה נחשב למשקה חורפי שמשרת שתי מטרות מרכזיות: חימום הגוף מבפנים וכתרופה לצינון. לתה מיוחסים סגולות רפואיות והוא מהווה טיפול מומלץ החל מגיל שנתיים ועד מאה ועשרים. מאמר זה הוא הראשון בסדרה מתוך ארבעה מאמרים ומטרתו להציג מהו תה באופן כללי. במאמרים הבאים, יוצגו מסורות שונות במקומות הבאים: סין ויפן, רוסיה, אנגליה וארצות הברית.

תה ויסוצקי הוא המותג המוכר ביותר בארץ. ויסוצקי היא חברה בינלאומית שנוסדה בשנת 1849 על ידי קלונימוס זאב ויסוצקי (1824-1904) מראשי חובבי ציון מוסקבה. החברה סיפקה תה למחוזות שונים ברוסיה ולאוקראינה. בשנת 1936 הוקם המפעל הראשון של ויסוצקי בתל-אביב.

במדינות שבהם יש ביקוש רב לתה, יש חברות תה גדולות וידועות, כמו למשל המותג Twinings שמוכר לכל מי שגר, עובד או מבקר באי הבריטי וגם במדינות רבות בעולם. תומס טווינינג (Thomas Twinning) הקים מפעל תה בלונדון ב-1703. ב-1837, המלכה ויקטוריה הפכה חברה זו לספק הרשמי של בית המלוכה. הלוגו של החברה קיים מאז 1787 ולא השתנה עד היום ונחשב ללוגו המסחרי הישן ביותר שאי פעם נעשה.

מאיפה בא התה

פרחי תה

עדויות ראשוניות על תה בסין ניתן למצוא כבר לפני יותר מ-4500 שנה. אגדות שונות נרקמו על מקורו של התה; לפי הגירסה ההודית, התה צמח מהריסים של הנסיך בודי דארמה (Bhodi Dharma), שנפלו על האדמה אחרי שזה גזר אותם כעונש על כך שנרדם במהלך תפילה. הגירסה היפנית לאגדה הזו מספרת שהנסיך דארמה גם חלם על אישה שפעם אהב. כשהתעורר הוא כעס על חולשתו, גזר את ריסיו וקבר אותם. כאשר חזר לאותו מקום כעבור זמן מה, הוא מצא במקום שיח. הוא לעס את עלי השיח וראה שהם מעוררים אותו וטובים מאד לשתיה. אגדה אחרת מספרת שחכם סיני יצא אל הטבע והתמקם בפסגת הר. הוא הקים מדורה עליה הניח כלי עם מים רותחים כדי להכין לעצמו אוכל. לפתע החלה לנשב רוח חזקה שהעיפה כל מה שנקרה בדרכה. עלי צמח התה התעופפו באוויר וצנחו ישר לתוך הקערה הרותחת שלו. הוא הבחין שהמים

נצבעו בירוק ולגם מהמשקה מבלי לדעת מה הוא שותה. הוא נפעם מהטעם והחליט לחפש אחר העלים, אותם מצא גדלים לא רחוק, למרגלות הרים מושלגים. מקור אחר טוען שהתה התגלה על ידי הקיסר סין שן נונג, בשנת 2737 לפנה"ס. לפי האגדה נהג הקיסר להרתיח את מי השתייה. באחת הפעמים נפלו לקנקן המים הרותחים עלי תה שהפיצו ניחוח עשיר ומשכר. הקיסר ששתה את המשקה גילה כי הוא מרענן, ממריץ וטעים. מיד ציווה לשתול שיחי תה בגני ארמונו. כך התפשט הנוהג לחלוט עלי תה טריים במים חמים.

פרח מנוקה, עץ תה, ניו-זילנד, 1961

התה התפשט לאזורים שונים בהפרשים גדולים מאוד של זמן: ליפן ולקוריאה בתחילת המאה התשיעית (יש שטוענים שהגיע ליפן כבר במאה שביעית), ולאירופה במאה ה-17 על-ידי סוחרים ספרדיים והולנדים. בהתחלה התה היה יקר ונמכר רק לבעלי ממון ולאצולה. מאה שנים מאוחר יותר, התה היה כבר נגיש לכל שכבות האוכלוסייה. האמונה שהתה היה קיים רק בסין התנפצה ב-1825 כאשר האנגלים הגיעו להודו וגילו שם יער שלם של עצי תה. גילוי זה הוביל לויכוח בין היסטוריונים האם סין היא באמת המקור הראשוני לתה.

במאה ה-19 החל פיתוח התה בהודו בעקבות כיבושים של אימפריות אירופאיות באזור זה. במחצית השנייה של המאה הזו, התה התפשט עד ליבשת אפריקה ודרום אמריקה (בעיקר לברזיל). כאשר מקומות אלו החלו להניב יבול, בתחילת המאה ה-20, התה התפשט גם לאזור איראן. אחרי מלחמת העולם השנייה, החלו לגדל שיחי תה גם בצפון איטליה ובדרום שווייץ.

קצת בוטניקה

שיח התה שייך לאותה המשפחה של צמח הקמומיל. בבוטניקה המודרנית, שם צמח התה הוא *Camellia Sinensis*. במאה ה-19, אחרי שגילו תה בהודו, סיווגו את התה לשני סוגים בוטניים מרכזיים: התה הסיני, שהוא בעל עלים ירוקים משוננים ומגיע לגובה של 2-3 מטרים, ותה מאסאם בהודו, שהוא עץ תה מסיבי שמגיע לגובה 15 מטרים. מדענים מערביים טוענים ששיח התה העתיק ביותר נמצא בדרום-מערב סין על גבול וויטנאם ובורמה. באזור של דרום-מזרח אסיה קיים האקלים הטוב ביותר לגידול תה כי באזור הזה רוב השנה קיים אקלים טרופי, חם ולח. ככל שצמח התה נדד צפונה כך הוא הפך להיות יותר קטן, מעץ לשיח, ועליו נעשו מרוכזים יותר. התה מסוגל לצמוח גם בתנאי אקלים פחות טובים: בשלג עם טמפרטורה של מינוס 20 מעלות

אישה אוספת תה, הודו, 1965

למשל; התה לא סובל מנזק של מזיקים. עץ תה יכול לחיות עד גיל מאה ולהניב יבול. אבל, ככל שגיל הצמח גדל כך נפגעת איכותו ולכן ממניעים כלכליים, מחזיקים את הצמח עד ל-50 שנה. באזורים של דרום הודו, איסוף התה נעשה כל השנה בשל התנאים האידיאליים לגידול, אבל בצפון הודו, איסוף התה נעשה רק שמונה חודשים בשנה (בין אפריל לנובמבר) ובאזורים צפוניים בסין, איסוף התה נעשה בין 2-4 פעמים בשנה. אוספים רק את העלים הצעירים שעוד לא הספיקו ממש לגדול.

מעניין שבבולים רואים אישה קוטפת ולא גבר. ההסבר הנפוץ לכך הוא שמדובר בעבודה עדינה ויחסית קלה ונשים וילדים יכולים לעשות אותה בזמן שגברים עובדים בעבודות פיזיות שנשים וילדים אינם מסוגלים לעשות כגון חרישה בשיטה הישנה: עם יק ומחרשה ידנית.

מאפייני התה

צבעים שונים של תה מתקבלים כתוצאה מהליכי ייבוש שעוברים העלים - ככל שתה עובר תהליכים רבים, כך הצבע משתנה. לרוב מכירים תה בצבע ירוק או שחור אך קיימים גם צבעים נוספים: צהוב, אדום, לבן, סגול. התה הירוק עובר הכי פחות תהליכים ולכן נחשב לבריא יותר; הצבעים האדום והצהוב מתקבלים בתהליך ייבוש שבין הירוק לבין השחור. כדי ליצור למשל תה צהוב, משתמשים בעלים צעירים. לרוב, סוגי תה שהם לא ירוק ושחור יקרים יותר ומיוצרים בכמויות מצומצמות יותר.

התה מסווג לקטגוריות שונות שלפיהן נקבע המחיר:

אזור הגידול של התה

תקופת האסוף

יבול ראשון או לא

צבע התה לאחר הייבוש

ורד התה, 1982, גרמניה

הסוד שעומד מאחורי התה כמשקה מעורר הוא הקפאין. אחוז הקפאין בתה משתנה בהתאם לסוג עלי התה כאשר העלים הראשונים על שיח התה הם בעלי האחוז הגבוה ביותר של קפאין, בין 4-5%.

התה מורכב ממרכיבים רבים ושונים שרובם לא מוכרים לצרכן תה ממוצע ולכן אצין רק את היותר מוכרים: חלבונים הם מרכיב חשוב ביותר בעלי התה, פחמימות, ויטמינים שונים כמו קרוטין שקיים בפירות וירקות ירוקים וצהובים ונמצא בתה השחור, יש פי ארבע יותר ויטמין C בתה מאשר בתפוז, מינרלים שונים, מתכות שונות כמו מגנזיום, נתרן, סידן, יוד. מרכיבים אלה ואחרים הופכים את התה לבריא כי הוא מספק את רוב החומרים להם זקוק הגוף, תורמים גם לסדירות נורמאלית של מערכת העיכול ונלחמים בחיידקים שונים, משפרים את זרימת הדם בגוף וגם מקלים על הנשימה בעת הצטננות. התה גורם לחימום הגוף, הוא מתאים לכולם, נגיש וזול, מועיל בעת רעלת אלכוהול ודלקת עיניים.

תה בשפות שונות

המילה "תה" בשפות שונות התפתחה מסינית ועברה אדפטציה לשונית לאזור שאליו הגיע התה. בסינית עצמה יש עשרות מילים שונות לתה בהתאם לאזור שבו הוא גדל. המילה השימושית ביותר היא "צ'ה" (cha) שפירושה בסינית – עלה צעיר. הסימן הסיני של תה הוא אחד העתיקים ביותר בשפה והומצא במאה החמישית. התה הגיע לרוסיה דרך סיביר מצפון סין ולכן המילה הרוסית "צ'אי" (chai) היא הקרובה ביותר

אישה קוטפת עלי תה, ציילון

למקור. פורטוגל הייתה הראשונה ממדינות מערב אירופה לייבא תה לאירופה מדרום סין והמילה הפורטוגזית לתה גם כן קרובה למקור – "צ'אה" (chaa). בהודו, פקיסטן ובבנגלדש, התה הגיע ממערב סין ושם לתה קוראים "דג'אי" (djai). ביפן ובקוריאה משתמשים בתה ממזרח סין והמילה שלהם לתה היא "תיה" (t'ya).

המילה הערבית לתה היא "שאי" (shai). רוב המדינות באירופה הכירו את התה שהגיע מדרום-מזרח סין דרך יפן ולכן ההגייה היפנית נכנסה בסוף המאה ה-18 כמילה בוטנית לתה (thea). באנגלית מבטאים כ"טי" (tea) כי הצירוף של הדיפטונג [ea] נותן צליל אי. בלא מעט משפות אירופאיות הצליל [צ' – ch] הוא לא צליל טבעי ואין לו אות משלו ולכן הוחלף בצליל טבעי [טי - t]. בצרפתית, גרמנית, הולנדית, שוודית ובנורבגית מבטאים "תה". ההגייה העברית היא מהגייה הגרמנית (tee) ולא מההגייה האנגלית (tea). בפולנית אומרים (herbeta) כי הם שאלו את המילה הלטינית לצמח (herba). הסיבה לכך היא שלאורך תקופה ארוכה בפולין השימוש בתה נעשה רק לצרכים רפואיים ונמכר בבית מרקחת בלבד. במדינות אחרות, תה שימש תחילה כתרופה ורק לקראת סוף המאה ה-18 נכנס לשימוש כמשקה רגיל.

אז איך מכינים תה מושלם?

כדי להכין ספל תה מושלם, צריך להשקיע ולשמור על כמה כללי יסוד:

צנצנת פורצלן לתה, מזרח גרמניה 1989

תה אמור להיות שמור באזור נטול ריחות כדי לא לפגוע בארומה. הכי מומלץ לשמור את התה בכלי פורצלן או כלי זכוכית. כדי להבטיח את איכות התה לתקופה של חודשים ואפילו שנים, מומלץ לשים מנה יומית בכלי נפרד כדי לפתוח כמה שפחות את הכלי המרכזי ובכך לצמצם מגע של התה עם האוויר. הקומקום עם החליטה אמור להיות עם פתח במכסה ולהיסגר בהרמטיות. התפשטות התה באירופה הביאה להתרחבות יצירת כלי פורצלן שונים הקשורים לשתיית תה. ספל תה מפורצלן כפי שהיה בשימוש אצל משפחות המלוכה באירופה, נוצר ב-1730.

מומלץ להשתמש במים נקיים ללא ריחות או חומרים שיכולים להשפיע על הארומה של התה. לכן מים

מינראליים לא מומלצים לשימוש להכנת תה. מים שמכילים פחות מינראלים נקראים "מים רכים" והם הטובים ביותר להכנה. אם בלית ברירה יש רק "מים קשים", אז כדאי להשאיר אותם יממה לפני השימוש ולהחזיק את החליטה לפני השתייה יותר זמן. באנגליה, חברות תה שונות דוגמות את המים הקיימים באזורים שונים ומתאימות את התה בהתאם למים הקיימים באזור מסויים. דבר חשוב נוסף הקשור למים הוא מידת הרתיחה – אסור להרתיח את המים יותר מדי כי זה יפגם בטעם של התה בהופכו לקשה יותר. מומלץ להרתיח את המים על הגז מאשר בקומקום חשמלי.

קיימים שלבים שונים בהכנת החליטה: השלב הראשון הוא לחמם היטב את הכלי להכנת התה על-ידי שטיפתו במים רותחים שלוש עד ארבע פעמים. בשלב השני – מייבשים. תוך כדי מחממים את המים לתה; מוסיפים בין שלוש עד ארבע כפיות תה. ברגע שהמים רתחו, שמים את החליטה בקנקן פורצלן וישר מוסיפים את המים הרותחים בין שליש עד מחצית הקומקום עם החליטה. בשלב הזה חשוב מאוד שלא יהיה ליד הקומקום שום מאכל בעל ריח דומיננטי. חייבים ישר לסגור עם המכסה. עם מטלית סוגרים את הפתח במכסה וגם את הזרבובית כדי לשמר את החום ולא לאפשר לארומה של התה לברוח החוצה. בשלב האחרון, יש להמתין בין ארבע עד חמש דקות.

וויליאם פוחלובקין, שכתב ספרים ומאמרים בנושא קולינריה, כותב בספרו על ההיסטוריה של התה שאיכות התה המודרני גרועה משמעותית יותר מבעבר ולכן צריך "לעזור" לתה להשיג את מלוא הפוטנציאל באופן הבא: יש לשים שכבה דקה של מים רותחים על התה שירטיב את העלים בלי שיוכלו לעלות ולשחות ואז לקחת כף כסף שפודרה היטב בסודה ולמרוח את המסה הרטובה בקומקום בדופנותיו ואז לשפוך מים רותחים עד שליש גובה ולכסות היטב.

מבחר עוגיות, שוודיה, 2013

ככל שהמים "רכים" יותר משך החליטה דורש פחות זמן, לא יותר מחמש דקות. חשוב לציין שההליך המצוין כאן הוא לא אחיד לסוגי תה שונים: ככל שהתה איכותי יותר כך משך הכנתו מקוצר יותר. תה שחור איכותי אסור להרתיח יותר מחמש דקות כדי שלא יהפוך למר. תה צמחים מרתיחים לא יותר משתי דקות. תה ירוק מומלץ להרתיח עד שמונה דקות.

השלב הלפני אחרון בהכנה הוא למלא את קומקום התה במים רותחים אבל לא עד הסוף. המטרה של הוספת מים בהדרגה מאפשרת שמירת חום. טמפרטורת החדר משפיעה על מספר הפעמים שיש להוסיף מים חמים; טמפרטורת החדר האופטימאלית היא בין 22 עד 25 מעלות. ברגע שנוצרת שכבה של קצף – התה מוכן! כדי שהקצף לא ידבק לדפנות הקומקום, יש לערבבו בעדינות בעזרת כפית

כסף. הצבע המתקבל לא בהכרח מעיד על חוזק התה. תה איכותי אמור לתת תוצאה של תה בהיר וצלול. צבע כהה יכול להעיד על רתיחה ארוכה מדי.

פירות ארצנו,
ישראל, 2009.

השלב האחרון: מוזגים את התה לספלים ונהנים מספל תה איכותי. ניתן להוסיף לו תוספות. כמובן שמדובר בהעדפה אישית, אבל בכל זאת יש כמה המלצות: סוכר בכמות קטנה אפשר להוסיף כי במקרים מסויימים הוא אפילו משפר ותורם לתה טעים יותר, אבל כיוון שהוא סופג ויטמינים שנמצאים בתה, כדאי במקום סוכר להמתיק בדבש; אם בוחרים לשתות תה עם מאפה, כדאי להכין תה מרוכז וחזק כי כך המאפה מקבל העשרה תזונתית ולא נחשב רק כ"פחמימה ריקה"; יש מנהג להוסיף חלב (מנהג שקיים בעיקר באנגליה) – מותר ורצוי, אך צריך להקפיד להוסיף כפית נוספת של תה לקנקן כדי להכין תה חזק שיאזן את הלקטוז בחלב שמרכך את הקיבה; "לימון מוסיף המון" – למרות שהוספת פרי הדר, ובעיקר לימון, משפיע על טעם התה, היתרונות הרבים של הלימון לשיפור הבריאות (במיוחד בחורף) שווה את השינוי בטעם; קיימים מנהגים של הוספת תבלינים שונים כגון: קינמון, פלפל שחור, מנטה. כל אלה הם תבלינים דומיננטיים ומשפיעים רבות על הטעם. לכן, כדאי להוסיף מהם קמצוץ בלבד באופן אינדיווידואלי לספל ולא לקומקום.

סלון תה בפוטסדם,
גרמניה 1983

חשוב ששתיית תה תהיה נפרדת מהארוחה. השעות המומלצות הן ב-17:00 אחה"צ, כשלוש עד ארבע שעות אחרי ארוחת הצהריים ועד כשעתיים עד שלוש שעות לפני ארוחת הערב. תה שלאחר ארוחת הערב אמור להיות מוגש אחרי הפסקה של לפחות כרבע שעה ואחרי שכל הארוחה פונתה משולחן האוכל. באירופה התפתחה מסורת של סלונים שבהם הגישו תה או קפה (סוג של בית קפה של ימינו). ביפן ובסין למשל, קיימים חדרי תה מיוחדים שנמצאים בנפרד מהחלל שבו אוכלים את הארוחה.

לתגובות ניתן לפנות לאירינה בכתובת: irina.bochevar@mail.huji.ac.il

הבול הראשון – הפני השחור

אסף אברהם

שלום בולאים צעירים,

בוודאי, ראיתם עד היום בולים רבים, ואולי אפילו ראיתם תמונה של הבול הראשון בעולם. ואם לא, הנה היא כאן. לבול הראשון בעולם יש שם, קוראים לו "הפני השחור", מפני שצבעו שחור, ומפני שמחירו היה פני אחד.

את הבול המציא אנגלי בשם רולנד היל, באנגליה, בשנת 1840. הרעיון לבול דואר נולד שלוש שנים לפני כן, כאשר רולנד היל, שכבר אז היה איש מוכר וידוע, כתב עבודת מחקר גדולה שבה בדק כיצד עובד הדואר באנגליה, מפני שהיו הרבה מאוד תלונות מצד הציבור, על כך שדברי דואר לא מגיעים בזמן, מחיר המשלוח גבוה מאוד ועוד בעיות אחרות. היום כאשר אתם שולחים מכתב, אתם משלמים על בול דואר אך באותם ימים מי שקיבל את המכתב, הנמען, הוא זה ששילם ועל כן הדואר היה צריך להמתין לו, לעיתים זמן רב. עוד בעיה קשה שסבלו ממנה הן הדואר והן האזרחים, היא שיטת החישוב המסובכת של דמי הדואר: מחיר משלוח המכתב בדואר נקבע לפי מספר הדפים במכתב או משקלו והמרחק שעליו לעבור מסניף הדואר ועד היעד. שיטה זו אילצה את פקידי הדואר לחשב מחדש את עלותו כל מכתב, מה שגזל המון זמן.

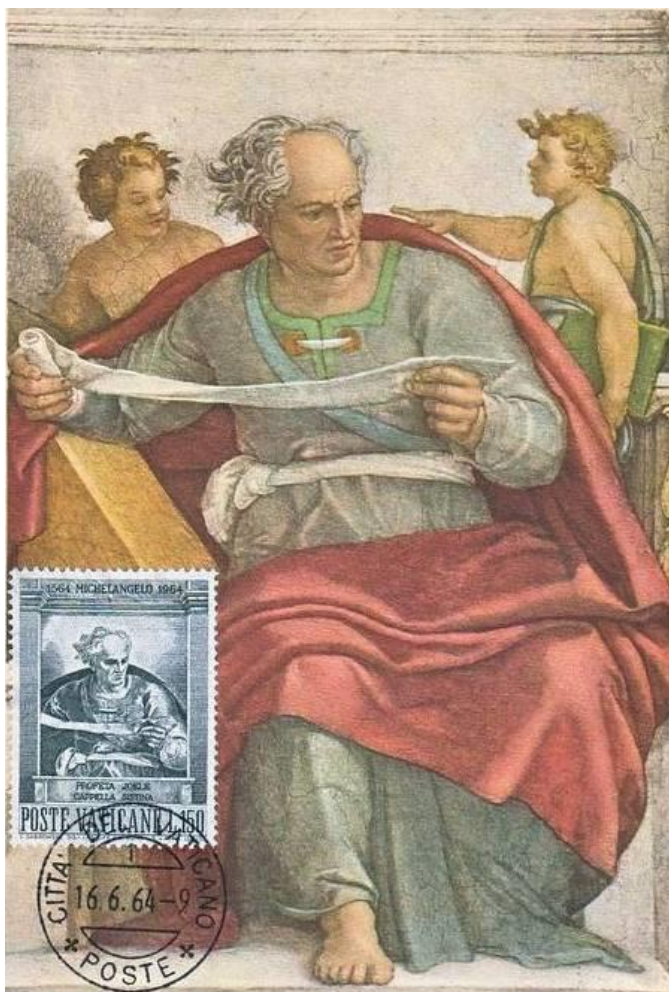
רולנד היל כתב בעבודתו מספר המלצות כיצד יש לשפר את עבודת הדואר, ומתוך ההצעות הללו, שלוש זכורות כמהפכה: מחיר אחיד לכל דברי הדואר עד משקל 15 גרם (במקום ספירת הדפים); הפיכת כל אנגליה לאזור אחד (במקום חישוב מרחקים) ותשלום מראש (במקום שישלם הנמען). עוד המליץ כי הדואר ימכור מעטפות שמחירן כולל את דמי המשלוח, אך בול הדואר עצמו הומצא מתוך החשש שהמשרת שנשלח לסניף כדי לקנות מעטפה ולשלוח את המכתב אינו יודע קרוא וכתוב (כך היה באותם ימים) ולכן לא יוכל לכתוב את כתובת הנמען עליה. אם יוכל לקנות המשרת רק את החותמת, על פיסת נייר קטנה ולהדביק אותה למעטפה, יראה אותה פקיד הדואר כסימן לכך שדמי המשלוח שולמו, והאדון יוכל לכתוב את כתובת הנמען בביתו.

הצעותיו של רולנד היל התקבלו, ובשישי לחודש מאי שנת 1840 החל הציבור בבריטניה להשתמש בבולים. עד מהרה נפוצו רעיונותיו של היל בכל העולם, ועד היום עובדות רשויות הדואר באותן השיטות שהמציא היל לפני יותר ממאה ושבעים שנה...

נביאי תרי עשר משה ביאלי

הספר "תרי עשר" מכיל, כפי שקל להבין משמו, אוסף של שנים עשר ספרי נבואה קצרים. למעשה נדרש היה לכנותו בשמו המלא "תרי עשר נביאים". על פי התלמוד איסוף ועריכת ספרי הנביאים הקצרים נעשתה על ידי אנשי הכנסת הגדולה (המוסד העליון של חכמי ישראל בימי בית שני).

הסדר הפנימי של הספרים הנכללים בתרי עשר הוא כרונולוגי, ובהתאם שנים עשר הנביאים מתחלקים לשתי קבוצות. פותחים את הספר תשעה נביאים שפעלו בימי בית ראשון: **יונה, הושע, יואל, עמוס, עובדיה, מיכה, נחום, חבקוק וצפניה**. הקבוצה השנייה כוללת את שלושת הנביאים שפעלו בימי בית המקדש השני: **זכריה, חגי ומלאכי**.

הנביא יואל – גלוית מירב

מעט מאוד אמנים ציירו או פיסלו את נביאי תרי עשר, ומתוך יצירות מעטות אלו רק מתי מעט הונצחו על גבי בולים. ציורי הפרסקו של **מיכאלאנג'לו** בקפלה הסיסטינית נתנו השראה לותיקן להנפיק בולים מסדרות שונות של כלל נביאי ישראל, ובהם גם מספר נביאים מתרי עשר – יונה ויאל וזכריה. השירות הבולאי שלנו העשיר אותנו בהנפקות בולים המוקדשים ליונה הנביא. בכך מתמצה המאגר שלנו בנושא.

הנביא יואל

נבואותיו של יואל מתחלקות לשתיים: בראשונה – נבואת הארבה - הוא חוזה ארבה גדול, שמחשיך את היום, נוחת על הערים והשדות ומכלה כל תבואה. התוצאה היא מחסור באוכל ורעב כבד. הוא קורא לעם לחזור בתשובה ומבטיח בשם הקב"ה שאם יחזרו בתשובה הרי

שאלוקים ירחם עליהם וישמיד את הארבה. הנבואה השנייה של יואל היא נבואת חזון אחרית הימים. הוא מבטיח כי הקב"ה יעניש את כל הגויים שהתנכלו לעם ישראל.

יונה הנביא

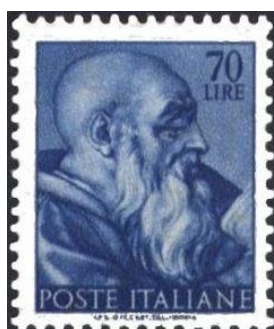

יונה והדג

יונה צווה ללכת לעיר נינווה ולנבא לאנשיה על חורבנה הצפוי אם לא יחזרו בתשובה. יונה מנסה לחמוק מהשליחות שהוטלה עליו ובורח לעיר אחרת, אך במהלך מסעו הוא טובע בים ונבלע על ידי דג גדול כלשהוא (על פי המדרש זה לווייתן). קורותיו של יונה בלב ים לימדו אותו כי אין בידי אדם לחמוק משליחות שהוטלה עליו משמים, וכך לאחר שהוא ניצל ממעי הדג הוא מסכים לנבא לאנשי נינווה. יונה הודיע לתושבי העיר שמקץ ארבעים יום תהפך העיר. התושבים והמלך בראשם חזרו בתשובה, צמו והתפללו לאל, ואכן ה' מחל להם. המסר העיקרי הוא כוחה של החזרה בתשובה, אשר יכולה להעביר את רוע הגזרה.

מעטפת יום ראשון של סדרה של שלושה בולים, בעיצובו של ז'אן דוד, המביאה את סיפורו של יונה.

הנביא זכריה

הנביא זכריה

זכריה חי בימי שיבת ציון ופעל לעידוד השבים מהגלות ולמען בניית בית המקדש השני. הוא הבטיח כי לאחר בניית הבית המצב הלאומי והכלכלי ישתפרו פלאים. כמרבית הנביאים הוא מטיף לחזור בתשובה. בחלקו השני של הספר הוא מבטיח לגויים הרעים עונשים כבדים, ומשרטט עתיד שבו עם ישראל ישב בשלווה בארצו.

לתגובות ניתן לפנות למשה ביאלי בכתובת: mobilom@bezeqint.net

חידון מספר 83

איזו מדינה?

ארגון האומות המאוחדות (האו"ם) הנפיק סדרת בולים ארוכה של דגלי המדינות החברות בו.

של איזו מדינה הדגל הנראה בבול?

מי האיש?

מיהו האמן שצייר את הדיוקן העצמי המשונה הזה?
לאיזה זרם אמנותי הוא משתייך?

זהה את האתר

איך נקרא הפעמון הנראה בבול?
היכן הוא נמצא?
ציין לפחות מקרה אחד בו צלצלו בפעמון זה.

את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 באפריל. הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

פתרון חידון מספר 82

איזו מדינה?

התשובה הנכונה היא
ד' – טג'יקיסטן

מי האישה?

האישה הנראית בבול היא **מריה קאלאס**, זמרת האופרה המפורסמת ביותר שפעלה במאה העשרים. בן זוגה המפורסם של קאלאס היה איל הספנות היווני **אריסטוטלס אונאסיס**.

זהה את המספר

הבול מוקדש למספר המסומן באות היוונית פאי (π). גודלו של המספר הוא בערך 3.14, למעשה, לא ניתן לרשום את גודלו המדויק של המספר, משום שהוא אינסופי.

לפאי חשיבות רבה במתמטיקה: זהו היחס בין היקף המעגל לקוטר שלו, וכן בין שטח המעגל לריבוע הרדיוס שלו.

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה שמה של אורטל בדש בת ה-12. אורטל זוכה בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

מכתבים למערכת – לכל תגובה, הצעה או שאלה ניתן לפנות אלינו בכתובת
nosonchik@gmail.com